

VOTAZIUNS ILS 28 DA SETTEMBER

Quatter vischnauncas voteschan sin nivel communal

Sper las votaziuns federalas ils 28 da settember decidan quatter vischnauncas sursilvanas era davart projects communs.

Flem: Ina revisiun ed in credit

Flem vul adattar la lescha da pumpiers. Quella revisiun totala duei actualisar la lescha ed adattar ella allas pretensiuns actualas. La lescha da pumpiers exista dapi igl onn 1997. La veglia lescha duei vegnir abolida e la nova duei ir en vigur ils 1. da schaner 2026.

Flem decida era davart in credit per la via d’uaul da Fidaz. Quella duei vegnir sanada dil luvratori forestal da Flem e Trin. In bien access seigi impurtont per saver tgirar igl uaul da protecciun, scriva la vischnaunca. Il project cuosta 925 000 francs. Ina part dils cuosts surpren il Cantun.

Plinavon han las votantas ed ils votants da Flem d’eleger ina successura ni in successur pil cussegl da scola per il rest dalla perioda d’uffeci.

Ilanz/Glion: Segund scrutini dil parlament communal

A caschun digl'emprem scrutini dall'elecziun per il parlament communal dad Ilanz/Glion ils 18 da matg 2025 han en tut 20 persunas contonschiu il pli absolut da 173 vuschs. En il segund scrutini duein vegnir occupai ils tschun sezs restonts. 12 persunas candideschon ils 28 da settember per il parlament.

Ils candidats e las candidatas per las elecziuns dil parlament dad Ilanz/Glion ils 28 da settember			
Num	annada	liug	partida/ en uffeci ni niev
Stefan Arpagaus	1994	Glion	senza partida/niev
Rafael Bisquolm	1982	Sevgein	senza partida/niev
Tim Bürkli	1995	Glion	PLD/niev
Remo Camenisch	1975	Glion	Il Center/niev
Celine Hulliger	2005	Glion	La Verda/nova
Roman Keller	1970	Riein	La Verda/niev
Jaromir Kreiliger	1991	Glion	senza partida/niev
Karl Mittner	1963	Sevgein	Il Center/niev
Michael Ryffel	1972	Ruschein	Il Center/niev
Daniel Tata Schneider	1991	Luven	senza partida/niev
Severin Stutz	1984	Rueun	senza partida/niev
Fabiana Theus Simoni	1963	Glion	PLD/nova

Lumnezia: Cumpra d’ina immobilia privata

Duei la vischnaunca Lumnezia cumprar l’immobilia nr. 6-108 silla parcella 4235 a Vella? La cuminonza d’artavels Martin Solèr vul vender il baghetg vegl dalla pasternaria cun treis habitaziuns per 1,35 milliuns francs. Gl’intent dils artavels seigi da vender la parcella e la casa al maun public e buc a persunas privatas che han l’intenziun da specular, stat scret el messadi da votaziun. La vischnaunca desista da cumprar igl entir object, perquei ch’ei dat per la casa annexa cun duas habitaziuns numnadamein gia interess da famiglias indigenas.

Mustér: Project e credit per la sanaziun da la Via Cons

La vischnaunca da Mustér planisescha in project da sanaziun per la Via Cons cun passapei e parcadis che caschuna cuosts da 1,463 milliuns francs. Quei ei tenor la vischnaunca necessari perquei che la canalisaziun seigi en in schliet stadi e la via seigi disformada. La Via Cons ei l’access als quartiers Gonda, Dulezi e Cons. Plinavon vegn ella era utilisada sco ruta alternativa per las vias principalas Alpsu e Lucmagn. Las lavurs da construcziun duein entscheiver igl onn 2026 e cuzzar tochen ils 2027. Igl avrel 2024 aveva il suveran refusau claramain in’emprema proposta che era denton pli cara e cun pli grondas midadas vi dils parcadis ed il santeri. (rtr/fmr)

BREIL

Simon Collenberg niev canzlist

La suprastonza communal da Breil ha communicau venderdis l’elecziun dil niev canzlist communal. Ella ha elegiu *Simon Collenberg* (35), oriunds da Sumvitg, per quei post. Sco quei che la suprastonza scriva, vegn el a surprendre sia lavur igl 1. da mars 2026. Il nivelegiu enconuscha dil meglier la branscha dall’administraziun communal. Duront biebein siat onns ha el menau la canzlia communal da Tujetsch. La fin da mars 2023 aveva el bandunau quella per surprendre ina nova funcziun sco menader da partizun e substitut dil directori administrativ dalla vischnaunca da Bassersdorf el cantun Turi. Simon Collenberg vegn a remplazzar *Curdin Cadonau* che ha demissionau. (cdm/fmr)

Simon Collenberg, oriunds da Sumvitg, ei il niev canzlist communal da Breil.

FOTO HANS HUONDER

Las casas da stric el vitg da Surcasti sco magasin d’informaziuns da pli baul han furniu l’idea per construir ils puncts da vesta dalla senda tematica (sura). L’avertura ed emprema guida dallas «egliadas en spazi e temps» han attratg sonda vargada circa 40 persunas.

FOTOS DANIELA DERUNGS

Senda tematica per rinforzar l’identitad

Uors e Surcasti en Lumnezia ha dapi il davos venderdis sera ina nova senda tematica cun sis puncts da vesta che raquantan da tradiziuns e schabets dil davos tschentaner. La senda ei vegnida realisada el liug digl archivar cultural Simon Derungs cun sustegn dalla vischnaunca Lumnezia e da Surselva Turissem.

MARTIN GABRIEL/FMR

«Enteifer paucs decennis dil 20avel tschentaner ein la moda da viver e l’economia ellas muntognas semidadas marcantamein», scrivan ils iniziants *Reto Solèr, Simon Derungs* e *Hubert Gross* en lur brochura per l’avertura dalla nova senda tematica ad Uors/Surcasti. Sco menader cultural ed archivar ella vallada ha Simon Derungs realisau las tablas tematicas el liug. Ils sis «puncts da vesta» ein staziunai en loghens publics ad Uors e Surcasti leu nua ch’ei dat in connex direct cun ina tematica. Cun historias da perdetgas dil temps, maletgs ed il portal d’internet survegn ins investa dil temps da pli baul. Ferton che las sis staziuns dattan plaid e fatg cun cuorts texts, san las regurdientschas extendidas dallas perdetgas dil temps vegnir suandadas en versiuns d’audio via internet. La pagina d’internet corrispundenta san ins activar mintgamai el liug cun in code QR.

Cudisch sco basa

Igl iniziand dalla senda tematica *Reto Solèr* che s’occupescha professunalme in cun projects da promoziun pils territoris da muntogna ha gia realisau ina semeglienta senda tematica a Sumvitg. El di che la basa per realisar ses secunds puncts da vesta ad Uors e Surcasti seigi staus il cudisch «1000 Blicke» cun portrets d’affons ch’il fotograf svizzer Emil Brunner hagi realisau ils onns denter 1940 entochen 1950 en Lumnezia. «Enteifer paucs decennis ei la veta da quels affons el cudisch d’Emil Brunner semidada aschi fetg ch’ieu sun vegnius sill’idea da realisar cheu a Surcasti ed Uors ina senda tematica cun entginas egliadas retrospectivas.» Per *Reto Solèr* ch’ei ordiunds da Vrin eis ei stau ina biala incumbensa da conservar quellas «egliadas en spazi e temps» sin las tablas tematicas e silla pagina da web www.bergblicke.info.

Denter tempi passati ed oz

«Naven da 1950 ein las modas e manieras da viver e las tradiziuns economicas el territori da muntogna semidadas fundamentalme in», di *Hubert Gross* che ha accumpignau *Reto Solèr* cun omisdus projects da sendas tematicas en Surselva d’entochen da cheu. «Cun ina senda tematica che meina els loghens originals essan nus bia pli datier dils loghens d’acziun ch’in museum.» Cun encurir ina pusseivladad da realisar la visualisaziun dallas informaziuns hagi el fatg persenn dallas biasas casas da stric gest era a Surcasti. Quellas casas cuntegnien in grond magasin cun informaziuns dalla veta da pli baul. «Quei ha dau a nus l’idea da schar construir il scrinari *Placi Caviezel* da Camuns ils casets da stric per in-

Realisatur ed iniziants dalla senda (da sen.): Simon Derungs, Reto Solèr e Hubert Gross.

«Per biasas e biars dalla generaziun giuvna indigena vegnan biasas historias ad esser nunenconuschantas.»

Simon Derungs, menader digl archiv cultural Lumnezia

tegrar las informaziuns historicas. Nus havein pia arcunau las historias da pli baul dad Uors e Surscasti en casets da stric.»

Veta purila e rolla dallas dunnas

La senda tematica ad Uors/Surcasti tracta tematicas dil mintgadi els vitgs sco per exempel la veta purila, la rolla dallas dunnas ni era la convivenza ella cuminonza dils vitgs. «Per biasas e biars indigens dalla generaziun giuvna vegnan zacontas historias ad esser nunenconuschantas», manegia *Simon Derungs*, il promotur da cultura e menader digl archiv cultural Lumnezia. El che ha realisau la via tematica el liug ils davos dus onns di: «Ils cuntegns dallas tablas d’informaziun vegnan ad interessar indigenas ed jasters. Dils jasters secapescha cunzun ils proprietaris da secundas habitaziuns che han cheu lur casas da vacanzas. Per liung da quella senda survegn ins ina buna investa co nos vitgs da Scurcasti ed Uors ein sesviluppai.» La senda tematica seigi in project che hagi era la finamira da colligiar las generaziuns, di *Simon Derungs* en discuers cun la FMR.

Sefermar, mirar e tedlar

«Gest en quei temps actual cun fetg biasas midadas eis ei tenor mei impurtont da s’occupar dallas experientschas dallas generaziuns da pli baul», manegia *Reto Solèr*, igl iniziand dalla senda tematica duront siu beinvegni. Enviers la FMR di el: «Cun ils ver 40 000 francs che nus havein impundiu cun sustegn da numeros sponsurs e gidonters sco l’organisaziun Surselva Turissem e la vischnaunca Lumnezia, havein nus empruau da far il meglier per saver documentar l’historia dil liug culs casets d’informaziun.» Culla senda tematica han ils iniziants in mira da crear in ulteriur crap da cantun per mantener l’ierta culturala immateriala en Surselva.

Sco quei che l’organisaziun Surselva Turissem scriva en sia comunicaziun da medias per l’avertura seigien las «egliadas en spazi e temps» ad Uors e Surcasti in project che revitaliseschi ils temps vargai e che rinforzeschi l’identitad culturala ella regiun. Tenor *Reto Solèr* ein ulteriuras sendas tematicas planisadas a Val Sogn Pieder ed a Vrin.